

SA NACIONALNOG FORUMA O RAZVOJU PREDUZETNIŠTVA ZA MLADE

DRŽAVA SVIMA NE MOŽE BITI POSLODAVAC

Mladi još više naginju ka zapošljavanju u državnom sektoru. Budućnost svih, ne samo mladih generacija, jeste preduzetništvo, poručila je načelnica Službe za finansije i preduzetništvo mr **Svetlana Krgović**.

"I pored nastojanja da mlade ljude motivišemo da sebi lakše obezbijede posao, kroz započinjanje sopstvenog bizni-

sa, situacija je, nažalost, takva da mladi još više naginju ka zapošljavanju u državnom sektoru. Budućnost svih, ne samo mladih generacija, jeste preduzetništvo", poručila je, u ime Zavoda za zapošljavanje, načelnica Službe za finansije i preduzetništvo mr **Svetlana Krgović**.

Veoma je dobro, ocijenila je ona, što je u školama uveden predmet Preduzetništvo, jer je

važno razvijati preduzetnički duh od rane dobi.

Na drugom Nacionalnom forumu, održanom u Podgorici, uspostavljen je konstruktivni dijalog na temu uslova za razvoj preduzetništva za mlade, uz promociju preduzetničkog učenja.

Skup, u organizaciji ADP Zida, dio je regionalnog projekta Web4YES - Inicijativa organi-

zacija civilnog društva Zapadnog Balkana za podršku zapošljavanja mladih, koji finansira Evropska komisija, u saradnji sa partnerskim organizacijama iz regiona.

Krgović je podsjetila da je Zavod davno prepoznao značaj preduzetništva. O tome govori i činjenica da se još od 1999. godine realizuje Program za kontinuirano stimulisanje

zapošljavanja i preduzetništva, putem kojeg se dodjeljuju kreditna sredstva po povoljnijim uslovima od tržišnih. Naša privreda dominantno se oslanja na mikro, mala i srednja preduzeća.

"Animiramo buduće preduzetnike. Organizujemo individualno i grupno informisanje i savjetovanje kako bi nezaposlenom licu pomogli da

U MOJKOVČU STOPA NEZAPOSLENOSTI IZNAD DRŽAVNOG PROSJEKA

NEPOVOLJNA STAROSNA STRUKTURA

Na evidenciji Biroa rada Mojkovac nalaze se 662 nezaposlena lica, što daje stopu nezaposlenosti od 23,15%. Mojkovačka nezaposlenost iznad je državnog prosjeka (17,8%).

Načelnica Područne jedinice Bijelo Polje **Slađana Nedović** ukazuje na nepovoljnu strukturu nezaposlenih u Mojkovcu,

prije svega starosnu. Učešće starijih od 50 godina je 44,10%. Mladi do 30 godina učestvuju sa 18,73%. Bez posla je 69 visokoškolaca ili 10,42%, njih šestoro je sa višom školom. Više od polovine nezaposlenih (58,76%) je sa završenom srednjom školom (389 lica), dok je 198 polukvalifikovanih i bez zanimanja i stručne spreme.

■ VISOKOŠKOLCI

"Među visokoškolicima najviše je ekonomista, menadžera i pravnika različitih smjerova, potom lica sa završenim visokim obrazovanjem na studijskim programima za rad u prosvjeti. Na Poziv za učešće u program stručnog osposobljavanja visokoškolaca u Mojkovcu je prijavljeno 13 po-

slodavaca iz privatnog sektora. Oni su ponudili 27 radnih mjesta", kaže Nedović.

U mojkovačkom birou realizuju se mjere aktivne politike zapošljavanja. Kod sedam izvođača javnih radova trenutno je angažovano 29 nezaposlenih, na period od četi-

Nedović

ri mjeseca. Programi koji se realizuju su personalna asistencija, kulturni, ekološko-komunalni i ostali programi javnih radova.

U program Stop sivoj ekonomiji uključeno je šest visokoškolaca sa evidencije Biroa rada Mojkovac. Na sezonskim poslovima ra-

Bubanja

U CRNOJ GORI RASTE BROJ NEZAPOSLENIH VISOKOŠKOLACA

Traženi nastavnici, ekonomisti, pravnici

Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje, minule sedmice, broj visokoškolaca povećan je za oko 700. Vraćaju se korisnici stručnog osposobljavanja iz šeste generacije, a javljaju se i novi. Proteklih sedam dana prijavilo se 500 svršenih studenata, tako da je sada registrovano 2.067 diplomaca spremnih za sedmi krug osposobljavanja.

■ STRUČNO

Podsjetimo, rok za prijavljivanje visokoškolaca je 15.

novembar.

Poslodavci su i ove godine iskazali veliko interesovanje i ponudili oko 11.000 radnih pozicija, od kojih je 6.900 u realnom sektoru, a nešto više od 4.000 u zdravstvu, obrazovanju, policiji, vojsci, advokatskim kancelarijama, izvršitelji, notari, u turističkim organizacijama, političkim partijama, javnim ustanovama, privrednim društvima sa učešćem državnog kapitala. Uobičajeno, najviše se traže ekonomisti i pravnici.

Kroz Program stručnog osposobljavanja lica sa visokim obrazovanjem, kroz šest prethodnih ciklusa, prošlo je nešto više od 20.000 visokoškolaca. Stručno osposobljavanje korisnika traje devet mjeseci i priznaje se kao radno iskustvo u trajanju od 12 mjeseci i kao uslov za polaganje odgovarajućeg stručnog ispita sa stečenim visokim obrazovanjem. Za realizaciju programa stručnog osposobljavanja država je do sada opredijelila oko 52 miliona eura.

Detalji sa skupa

što realnije sagleda svoju poziciju na tržištu rada", istakla je Krgović.

Podstičemo ih na hrabrost, kako je dodala, da svoju ideju pretoče u biznis i sebi obezbijede egzistenciju. Zavod za zapošljavanje, u saradnji sa Investiciono-razvojnim fondom, pruža im podršku na tom putu. Već duže vrijeme je izvjesno da država ne može biti poslodavac svima.

"Svjesni smo da su edukovani, motivisani, dobro informisani preduzetnici stub crnogorske privrede i našeg društva. Sredstva u okviru ovog programa dodjeljuju se pod

uslovima znatno povoljnijim od tržišnih, što mladim ljudima pruža šansu da lakše dođu do realizacije svoje ideje", kazala je Krgović.

Prepoznajući koliko je mladim ljudima važna podrška na samom početku, Zavod za zapošljavanje, po njenim riječima, sprovodi trodnevne edukacije iz oblasti preduzetništva i to kako da započnu sopstveni biznis, kako da napišu biznis plan, osnove računovodstva, pravnih propisa i marketinga, u cilju da ih dodatno osnažimo na njihovom putu ka uspješnim preduzetnicima.

Krgović je navela još jedan

vid pomoći koju Zavod pruža početnicima u biznisu, a to su specijalističke obuke za korisnike kredita.

"Nakon što dobiju kredit na sredstva, na samom početku njihovog poslovanja, preduzetnici dobijaju još jedan vid podrške u smislu pružanja znanja iz oblasti poslovnih vještina - menadžmenta, poslovnog planiranja, pravne regulative, marketinga, poslovne komunikacije, elektronskog poslovanja i finansija. Svjesni smo da nedostatak znanja i kompetencija često dovodi do propadanja biznisa na samom početku", pojasnila je Krgović.

Znanje, vještine, sigurnost

Grant, pod nazivom "Znanje, vještine, sigurnost", koji realizuje DOO "Mrdo" iz Mojkovca, u partnerstvu sa NVU "Udruženje malinara Mojkovac", vrijednosti 67.014,61 euro, sufinansiran je iz sredstava Fonda za profesionalnu rehabilitaciju. Traje 10 mjeseci. Uključeno je šest lica sa invaliditetom, koja su prošla obuku u trajanju od tri mjeseca na poslovima otkupa, sortiranja, pakovanja i prerade maline. Zapošljavanje tokom projekta predviđeno je u trajanju od šest mjeseci, za svih šest učesnika, koji nastavljaju sa radom i po isteku projekta. Projekat je, takođe, predviđao opremanje radnih mjesta na kojima rade učesnici projekta.

dilo je 200 lica sa evidencije. Radni angažman još traje za njih 177.

SUBVENCIJE

Nedović navodi da su u toku programi obrazovanja i osposobljavanja za sticanje stručne kvalifikacije i ključnih vještina u kojima učestvuju četiri nezaposlena iz Mojkovca, i to: dva lica su na obuci za vozače "C" kategorije u Auto-školi "Gas" u Bijelom Polju i dva na obuci za zanimanje kuvar u HEC "Mitrović" u Miločeru. U mojkovačkom birotu rada naglašenu pažnju pokazuju prema licima sa invaliditetom. Na evidenciji se nalazi 197 OSI (29,75%).

Zavod, u skladu sa Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji, pruža set olakšica za zapošljavanje, dok se kroz finansiranje projekata, po grant šemi, stvaraju uslovi za osposobljavanje i zapošljavanje lica sa invaliditetom.

"U ovoj opštini 17 poslodavaca zapošljava 26 lica, uz subvenciju zarade, u skladu sa Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji", ističe Nedović.

MALINJAK U ETNO-SELU

I u mojkovačkoj opštini izraženo je interesovanje za kreditnim otvaranjem radnih mjesta. Zahtjevi su mahom iz oblasti poljoprivrede i usluga. Bilježimo uspješnu priču porodičnog biznisa iz ovog kraja. Kreditom Zavoda za zapošljavanje, u iznosu od 5.000 eura, **Nataša Čorić** zaposlila je sebe u poljoprivrednom gazdin-

stvu, gdje radi i njen suprug.

"Kredit sam utrošila u proširenje već postojećeg malinjaka, koji se nalazi u sklopu našeg etno-sela - seosko domaćinstvo "Čorić". Osim smještaja, posjetiocima pružamo i usluge ishrane. Branje i priprema malina svojevrсна je atrakcija za naše goste", priča Čorić.

Seosko domaćinstvo "Čorić"

Angažovana 51 osoba

Od početka septembra, kod pet izvođača javnih radova, angažovano je 16 lica sa evidencije nezaposlenih iz Bara i Ulcinja. Njih šestoro rade kao personalni asistenti, sedam je gerontodomaćica, dok je troje u sklopu ostalih javnih radova.

Prema riječima savjetnice za APZ u Područnoj jedinici Bar, za opštine Budva i Ulcinj **Tanje Barjaktarović** javni radovi su jedan u nizu programa Zavoda za zapošljavanje koji se sprovodi u cilju smanjenja nezaposlenosti.

"Javni radovi, kao lokalni, tako i državni, podrazumijevaju angažovanje prioriteto težje zaposljivih lica sa ciljem unapređenja njihovih radnih potencijala, znanja i vještina, omogućavajući im i bolju socijalnu uključenost", objašnjava savjetnica Barjaktarović.

Realizuju se, kako dodaje, kroz programe stvaranja privremenih netržišnih poslova od javnog interesa u oblasti obrazovanja, kulture, sporta, zaštite životne sredine, zaštite lica sa invaliditetom, pomoć starim licima, borbe protiv bolesti zavisnosti i u drugim oblastima od javnog interesa.

"U proteklih šest mjeseci Biro rada Bar, sa kancelarijama u Budvi i Ulcinju, kroz programe javnih radova, angažovao je ukupno 35 nezaposlenih. Višegodišnjim projektom "Neka bude čisto" realizovanim tokom ljetnje turističke sezone, radno je angažovano 12 težje zaposljivih sa naše evidencije", ističe Barjaktarović.

Informatičari i statističari najbrže dolaze do posla

Od ukupnog broja visokoškolača (6.321), njih 62,52% su na evidenciji kraće od jedne godine, a 37,48% su na evidenciji duže od godinu. Najkraće na evidenciji su nezaposleni visokoškolači sa zanimanjima iz grupe Informatičari i statističari -

njih 95,24% je na evidenciji kraće od godinu, zatim farmaceuti - njih 94,74% je na evidenciji kraće od godinu, građevinari - 85,71%, elektroenergetičari - 81,48%, arhitekta i urbanisti - 80,30%, zanimanja računarske tehnike - 77,31%.

EVIDENCIJA

Inače, u Crnoj Gori bez posla je ukupno 6.321 visokoškolač, što je u poređenju sa prošlom godinom manje za 22 odsto.

Među nezaposlenim visoko-

školačima, njih 247 su masteri i magistri, a 13 doktori nauka.

Na tržištu rada, posljednjih godinu, u vidu ponude, tražnje ili zapošljavanja bilo je prisutno 757 visokoškolskih zanimanja, sistematizovanih u 62 grupe, odnosno područja rada.

"Dominantno učešće, u tim kretanjima, imalo je šest grupa zanimanja - vaspitači i nastavnici društveno-humanističke oblasti, ekonomisti, pravници, menadžeri i organizatori, društveno-humanistička zanimanja i zanimanja ugostiteljstva i turizma i činili su 65% ukupne ponude visokoškolača tokom posljednje godine", analizira pomoćnik direktora Zavoda za zapo-

šljavanje mr **Goran Bujanja**.

Sa druge strane, u istom periodu, kako dodaje Bujanja, ta zanimanja u sličnom iznosu učestvovala su i u prijavljenoj tražnji za visokoškolačima (62%), kao i zapošljavanju visokoškolača sa evidencije nezaposlenih (68%). Slična kretanja zabilježena su i u nekoliko prethodnih godina.

KROZ PROGRAM STRUČNOG OSPOBLJAVANJA LICA SA VISOKIM OBRAZOVANJEM, KROZ ŠEST PRETHODNIH CIKLUSA, PROŠLO JE NEŠTO VIŠE OD 20.000 VISOKOŠKOLAČA

Prema analizi koju je sprovelo Ministarstvo prosvjete, u saradnji sa Poreskom upravom, oko 50% korisnika poslije završenog Programa stručnog osposobljavanja nastavlja radni angažman kod istog ili drugog poslodavca.